ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 10ης Ιουλίου 1986 *

Στην υπόθεση 95/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal de police του Martigues προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Boriello, commissaire principal της αστυνομίας του Martigues, εκπληρούντος καθήκοντα εισαγγελικής αρχής, και **Syndicat des libraires du Sud-Est,** που έχει την έδρα του στο Aix-en-Provence, ως πολιτικώς ενάγοντος,

και

Alain Darras και **Dominique Tostain,** κατοίκων Vitrolles,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους U. Everling, πρόεδρο τμήματος, Y. Galmot και J. C. Moitinho de Almeida, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: K. Riechenberg, εκτελών καθήκοντα διοικητικού υπαλλήλου

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Alain Darras, εκπροσωπούμενος κατά την προφορική διαδικασία από τον Philippe Jousset, δικηγόρο Laval,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη κατά την έγγραφη διαδικασία από τον Daniel Jacob, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, επικουρούμενο από τη Nicole Coutrelis, και κατά την προφορική διαδικασία από τον Daniel Jacob,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 1986,

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 29ης Μαρτίου 1984, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Απριλίου 1984, επικυρωθείσα κατ' έφεση από το Cour d' appel της Aix-en-Provence με απόφαση της 24ης Απριλίου 1985, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Μαρτίου 1986, το Tribunal de police του Martigues υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να μπορέσει να κρίνει αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο εθνική νομοθεσία που υποχρεώνει όλους τους λιανοπωλητές να πωλούν τα βιβλία τους σε τιμή καθοριζόμενη από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά των Darras και Tostain, οι οποίοι κατηγορούνται ότι πώλησαν βιβλία σε υπεραγορές στο Vitrolles των οποίων είναι υπεύθυνοι, σε τιμή χαμηλότερη από την τιμή πωλήσεως στο κοινό που καθορίζεται σύμφωνα με το νόμο 81-766 της 10ης Αυγούστου 1981 περί της τιμής του βιβλίου [JORF (Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας) της 11.8.1981].

3 Δυνάμει του γαλλικού νόμου της 10ης Αυγούστου 1981, οι εκδότες ή οι εισαγωγείς βιβλίων οφείλουν να καθορίζουν την τιμή πωλήσεως στο κοινό των βιβλίων που εκδίδουν ή εισάγουν. Οι λιανοπωλητές είναι υποχρεωμένοι να τηρούν πραγματική τιμή πωλήσεως στο κοινό, η οποία να κυμαίνεται μεταξύ του 95 % και 100 % της εν λόγω τιμής. Ο νόμος προβλέπει εξαιρέσεις από την υποχρέωση τηρήσεως της εν λόγω τιμής για ορισμένους ιδιωτικούς ή δημόσιους οργανισμούς, όπως οι βιβλιοθήκες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ενώ υπό ορισμένες προϋποθέσεις επιτρέπει εκπτώσεις. Σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων του νόμου, οι ανταγωνιστές και οι διάφορες ενώσεις έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν αγωγή με αντικείμενο την παύση της παράβασης ή την αποκατάσταση της ζημίας, προβλέπεται δε και ποινική δίωξη.

4 Όσον αφορά τα εισαγόμενα βιβλία, το άρθρο 1, τελευταία παράγραφος, του νόμου της 10ης Αυγούστου 1981 ορίζει ότι « όταν η εισαγωγή αφορά βιβλία που έχουν εκδοθεί στη Γαλλία, η τιμή πωλήσεως στο κοινό που καθορίζει ο εισαγωγέας είναι τουλάχιστον ίση με εκείνη που έχει καθορίσει ο εκδότης ». Το Decret 81-1068 της 3ης Δεκεμβρίου 1981 [JORF (Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας) της 4.12.1981], που θεσπίστηκε κατ' εφαρμογή του νόμου της 10ης Αυγούστου 1981, διευκρινίζει περαιτέρω ότι « θεωρείται ως εισαγωγέας... ο αντιπρόσωπος που έχει την κεντρική διάθεση εισαγόμενων βιβλίων, ο οποίος φέρει και την προβλεπόμενη από το άρθρο 8 του νόμου της 21ης Ιουνίου 1943 υποχρέωση », συγκεκριμένα την υποχρέωση καταθέσεως ενός πλήρους αντιτύπου στο γραφείο νομίμων καταθέσεων του Υπουργείου Εσωτερικών.

5 Το Tribunal de police του Martigues υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1) Η ρύθμιση της τιμής των βιβλίων και συγκεκριμένα ο καθορισμός πραγματικής κατώτατης τιμής πωλήσεως στο κοινό, όπως ορίζεται στο νόμο 81-766 της 10ης Αυγούστου 1981 και στο διάταγμα 82-1176 της 29ης Δεκεμβρίου 1982, αποτελεί μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς στο ενδοκοινοτικό εμπόριο;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, η ρύθμιση αυτή εμπίπτει στις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης της Ρώμης;

3) Αν όχι, μπορεί να δικαιολογηθεί εκ λόγων προστασίας ορισμένων εθνικών συμφερόντων, π.χ. της προστασίας των βιβλιοπωλών, τους οποίους απειλεί ο ανταγωνισμός από άλλες μορφές διανομής;

4) Στην περίπτωση αυτή, τα θεσπισθέντα μέτρα είναι τα πλέον κατάλληλα για την προστασία των συμφερόντων αυτών και τα λιγότερα βλαπτικά της ελευθερίας του εμπορίου; »

6 Πρέπει να υπομνηστεί ότι σχετικό προδικαστικό ερώτημα, ιδίως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, που υπέβαλε το Cour d' appel του Poitiers στο πλαίσιο δίκης η οποία αφορούσε τη μη τήρηση της τιμής πωλήσεως που καθορίζεται σύμφωνα με το νόμο της 10ης Αυγούστου 1981, αποτέλεσε αντικείμενο της απόφασης του Δικαστηρίου της 10ης Ιανουαρίου 1985 (Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc και Thouars distribution και λοιποί, υπόθεση 229/83, Συλλογή 1985, σ. 1).

7 Από την εξέταση της υπό κρίση υπόθεσης δεν ανέκυψε κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με την υπόθεση 229/83. Υπό τις περιστάσεις αυτές, αρκεί η παραπομπή στην αιτιολογία της απόφασης της 10ης Ιανουαρίου 1985, αντίτυπο της οποίας επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση.

8 Επομένως, στο πρώτο, δεύτερο και τρίτο ερώτημα που υπέβαλε το Tribunal de police του Martigues προσήκει η απάντηση ότι:

— Στο πλαίσιο μιας εθνικής νομοθεσίας, κατά την οποία η λιανική τιμή πωλήσεως των βιβλίων πρέπει να ορίζεται από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα του βιβλίου και να επιβάλλεται σε κάθε λιανοπωλητή, συνιστούν μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών απαγορευόμενους από το άρθρο 30 της Συνθήκης, διατάξεις:

  — κατά τις οποίες ο καθορισμός της λιανικής πωλήσεως του βιβλίου εναπόκειται στον εισαγωγέα, δηλαδή στον κύριο αντιπρόσωπο, ο οποίος οφείλει να προβεί στις διατυπώσεις σχετικά με την προβλεπόμενη από το νόμο κατάθεση ενός αντιτύπου του βιβλίου αυτού,

  — ή που επιβάλλουν, όσον αφορά την πώληση των βιβλίων που εκδίδονται στο ίδιο το οικείο κράτος μέλος και επανεισάγονται, αφού προηγουμένως έχουν εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, την τήρηση της τιμής πωλήσεως που καθορίζει ο εκδότης, εκτός αν από αντικειμενικά στοιχεία αποδεικνύεται ότι τα εν λόγω βιβλία εξήχθησαν με αποκλειστικό σκοπό την επανεισαγωγή τους και την κατ' αυτό τον τρόπο καταστρατήγηση της εν λόγω νομοθεσίας.

— Δεν μπορεί να γίνει επίκληση, προς δικαιολογία τέτοιων μέτρων, ούτε του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε των επιτακτικών αναγκών της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών ή της προστασίας της δημιουργίας και της μορφωτικής πολυφωνίας στον τομέα του βιβλίου.

9 Το τέταρτο ερώτημα έχασε το αντικείμενό του ενόψει της απάντησης αυτής στα άλλα ερωτήματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

10 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Tribunal de police του Martigues με απόφαση της 29ης Μαρτίου 1984, αποφαίνεται:

1) Στο πλαίσιο μιας εθνικής νομοθεσίας, κατά την οποία η λιανική τιμή πωλήσεως των βιβλίων πρέπει να ορίζεται από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα του βιβλίου και να επιβάλλεται σε κάθε λιανοπωλητή, συνιστούν μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών απαγορευόμενους από το άρθρο 30 της Συνθήκης, διατάξεις:

— κατά τις οποίες ο καθορισμός της λιανικής πωλήσεως του βιβλίου εναπόκειται στον εισαγωγέα, δηλαδή στον κύριο αντιπρόσωπο, ο οποίος οφείλει να προβεί στις διατυπώσεις σχετικά με την προβλεπόμενη από το νόμο κατάθεση ενός αντιτύπου του βιβλίου αυτού,

— ή που επιβάλλουν, όσον αφορά την πώληση των βιβλίων που εκδίδονται στο ίδιο το οικείο κράτος μέλος και επανεισάγονται αφού προηγουμένως έχουν εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, την τήρηση της τιμής πωλήσεως που καθορίζει ο εκδότης, εκτός αν από αντικειμενικά στοιχεία αποδεικνύεται ότι τα εν λόγω βιβλία εξήχθησαν με αποκλειστικό σκοπό την επανεισαγωγή τους και την κατ' αυτό τον τρόπο καταστρατήγηση της εν λόγω νομοθεσίας.

2) Δεν μπορεί να γίνει επίκληση, προς δικαιολογία τέτοιων μέτρων, ούτε του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε των επιτακτικών αναγκών της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών ή της προστασίας της δημιουργίας και της μορφωτικής πολυφωνίας στον τομέα του βιβλίου.

Everling Galmot Moitinho de Almeida

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιουλίου 1986.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

U. Everling